

[Helveg Petersen.]

af stor ensidighed. Sådan går det, når engagementet er så stærkt som i dette tilfælde. Men det er altså forståeligt — det medgiver jeg — at videnskabsmænd ser på det, der sker, med bitterhed.

Det, der er spørgsmålet, er, om de argumenter, der er fremført, er af en sådan styrke, at de kan opveje de argumenter, der taler for, at Danmark yder denne gave til Island. For her er vi ovre i en helt anden tankegang, en tankegang, der henter argumenter i folkelige og nationale motiver, i viljen til at imødekomme følelser og ønsker, der er stærke i et andet nordisk land.

Dette er ikke en betragtning, der blot har en vis værdi, den har en afgørende værdi, og enhver, der er interesseret i nordisk samarbejde, må kunne se dette arguments helt centrale placering. Det kan godt være, at det er svært for os at sætte os ind i de følelser, der besjæler det islandske folk; men at de er en realitet, er en kendsgerning, som alle, der bare har lidt kendskab til den islandske befolkning, må acceptere.

Når det er muligt at forene dette hensyn med hensynet til forsvarlige løsninger videnskabeligt set, kan der efter min mening ikke være nogen tvivl om vor holdning. Gang på gang har vi i det nordiske samarbejde efterlyst beviser for, at de taler, der udveksles ved Nordisk Råds møder og ved andre lejligheder, ikke bare er ord, men at der bag ordene også står handling. Selv om det må indrømmes, at dette er et område, hvortil der knytter sig mange komplikationer, og at det derfor skiller sig ud fra adskillige af de opgaver, Nordisk Råd i øvrigt befatter sig med, så står tilbage, at det drejer sig om et spørgsmål, der i Island omfattes med en alvor og en interesse, som ikke noget andet spørgsmål vore lande imellem kan vise magen til. Det står fast, at andre samarbejdsopgaver Danmark og Island imellem efter en islandsk vurdering betyder meget lidt i sammenligning med dette.

Hvad angår det retlige synspunkt, ja, da kan der ikke være tvivl om, at Danmark har ejendomsretten til håndskrifterne — derom er alle juridisk kyndige enige. Det er en gave, Danmark yder Island. Der kan

komme krav fra andre lande, siger man, og det kan der vel. Én ting er i hvert fald sikker: der findes ikke noget forhold Danmark og et andet land imellem, der fuldt ud kan sammenlignes med håndskriftsagen. Og så er det da også helt klart, at vi ikke, fordi vi yder en gave til Island, dermed er forpligtet til at yde gaver til andre lande.

Jeg har også svært ved at forstå det argument, at det er nemt for regering og folketing at være gavmilde med andres ejendele — altså stiftelsens. Det er andre, der skal lægge ryg til, siger man. Er det nu, således som dette institut er blevet til, på et tidspunkt, hvor der ikke var forsvarlige opbevaringsmuligheder i Island, rimeligt at stille sagen så enkelt op, som man gør det? Det overgreb, man taler om, har i hvert fald det klare sigte at rydde af vejen i modsætningsforhold mellem Danmark og et nordisk broderfolk, hvis synspunkter i denne sag har megen styrke. Det hænder ikke sjældent, når man vil øve ret og skel, at man så kommer til at foretage handlinger, der føles ubehagelige. Dette lovforslags gennemførelse kræver, at det danske folk giver afkald på noget værdifuldt. Handlingen må ses i historisk perspektiv. Jeg tror, at tilhængerne af overleveringen føler, at man handler ret over for historien, når man med åbne øjne for de vanskeligheder, der knytter sig til beslutningen, går ind for, at et brændende ønske i Island imødekommes.

Ved lovforslagets tidligere behandling her i det høje ting diskuterede man udføreligt spørgsmålet om ekspropriation. Meningerne var delte, og det vil de være igen. Parterne vil næppe kunne overbevise hinanden. Formanden for håndskriftkomiteen af 1964, professor Brøndum-Nielsen, har meddelt offentligheden, at sagen vil blive ført frem for højesteret. Højesteretssagfører Bent Nebelong gav på mødet i Studenterforeningen i forgårs udtryk for den opfattelse, at han ikke kunne se, der var nogen mulighed for, at man ad den vej kunne standse loven, og det er formentlig udtryk for en vurdering, der er udbredt i juridiske kredse. Under alle omstændigheder vil tiden dermed trækkes ud, og det er også af andre grunde meget beklageligt, om det skulle komme til et sagsanlæg.